

Materiał dla nauczyciela

W Królestwie Grzmiącego Smoka: Bhutan w pytaniach i odpowiedziach

Legenda o powstaniu Bhutanu

Legenda mówi, że kiedy tybetański mnich, Tshampa Gyarey Yeshey Dorji (1161-1211), konsekrował nowy klasztor w Tybecie, usłyszał grom, będący rykiem smoka (*Druk*). Smok oznajmiał swym głosem wielkie prawdy buddyjskiej nauki i nadał klasztorowi nazwę *Druk* (Smok), zaś zgromadzeniu mnichów, którzy mieli tam zamieszkać, nazwę *Druk Pa Kagyugpa*. Kiedy owa społeczność założyła w XVII w. własny kraj, został on nazwany *Druk Yul* (Królestwo Grzmiącego Smoka). Tak właśnie powstał Bhutan.

Smoki w mitologii azjatyckiej

W odróżnieniu od tradycji europejskiej, smok azjatycki jest uważany za stworzenie szlachetne i dobre. Z wyglądu przypomina węża z czterema łapami, rogami jelenia i uszami wołu. Wschodni smok pochodzi z mitologii chińskiej, gdzie jako jeden z władców czterech stron świata panuje nad Wschodem. Smoki są również popularne w Korei, Wietnamie, Japonii oraz w Tybecie, skąd pochodzi smok bhutański. Jako jeden z symboli buddyzmu smok grzmi z niebios głosem współczucia, który ma wyrwać ludzi z ułudy i sprowadzić ich na właściwą drogę rozumu.

1. Jak wygląda flaga Królestwa Smoka?

Flaga Bhutanu przedstawia białego smoka na tle prostokąta, podzielonego po przekątnej na dwa trójkąty – lewy górny koloru żółtego oraz prawy dolny koloru ciemnopomarańczowego. Smok symbolizuje Królestwo Bhutanu, jego biel – czystość czynów i myśli Bhutańczyków, kolor żółty – władzę królewską, zaś kolor pomarańczowy – tradycję buddyjską. Smok w każdej z czterech łap trzyma perły – symbole bogactwa i grzmotów.

2. Jak wygląda godło Królestwa Smoka?

Wpisane w okrąg godło Bhutanu przedstawia podwójny diamentowy piorun, *dorje*, umiejscowiony w centrum, nad kwiatem lotosu, i zwieńczony klejnotem, po którego obu stronach znajduje się smok. Piorun symbolizuje harmonię między władzą świecką a duchową, kwiat lotosu – czystość, klejnot jest symbolem suwerennej władzy, zaś dwa smoki – męski i żeński – związane są z pocho-

dzeniem kraju, którego powstanie obwieściły głosem gromu.

3. Jak wygląda krajobraz Królestwa Smoka?

Bhutan jest państwem położonym w Himalajach, najwyższych górach świata. Przeciętna wysokość szczytów, otoczonych zielonymi dolinami, w których znajdują się osiedla Bhutańczyków, to 5000 m n.p.m. Wody licznych rzek i strumieni są czyste niczym niebo nad nimi.

4. Jak ubierają się mieszkańcy Królestwa Smoka?

Mężczyźni noszą *gho*, sięgającą kolan szatę, związaną w pasie pasem zwanym *kera*. Kobiety zakładają długą do kostek suknię, *kira*, spiętą nad jednym ramieniem i przewiazaną w pasie materiałem. Mieszkańcy noszą również kolorowe szarfy lub szale, które określają ich status. Kod kolorów ubrań Bhutańczyków przedstawia się następująco:

- pomarańczowy oznacza członków rządu
- żółty – króla oraz przywódcę religijnego kraju
- czerwony nadawany jest przez króla za wybitne zasługi
- zielony to oznaka sędziów
- niebieski – członków Królewskiej Rady Narodowej
- biały – zwykłych mieszkańców
- biały w niebieskie pasy – członków Zgromadzenia Narodowego
- biały w czerwone pasy – przewodniczących bloków, *gewog*, będących odpowiednikami polskich województw.

5. Jakie budowle są charakterystyczne dla Królestwa Smoka?

Najbardziej reprezentatywną budowlą Bhutanu jest *dzong*, czyli ufortyfikowany buddyjski klasztor pochodzenia tybetańskiego. *Dzong* posiada dach w chińskim stylu oraz lekko pochyłe, białe ściany o wysoko umiejscowionych oknach, barwionych ochrą. Na ścianach *dzongów* często znajdują się malowidła smoków. W historii kraju *dzongi* służyły jako centra administracyjne i duchowe.

6. Kto włada Królestwem Smoka?

Bhutan jest monarchią rządzoną przez Smoczego Króla (*Druk Gyalpo*). Aktualnym królem jest młody, intronizowany w 2008 roku, Jigme Khesar Namgyel Wangchuck.

7. Jakie święta obchodzi się w Królestwie Smoka?

Najważniejszym świętem obchodzonym w Bhutanie jest Tshechu, październikowe święto na cześć Guru Rinpocze, obdarzonego nadnaturalnymi mocami mnicha, który wędrował przez Himalaje, dokonując cudów i pokonując złe duchy i demony. Tego dnia mieszkańcy wioski schodzą się do *dzongów*, gdzie odbywają się rytualne, niezwykle widowiskowe tańce *czham*. Mnisi buddyjscy najpierw medytują w świątyni i układają mandale, a następnie, ubrani w drewniane maski (np. smoków) i kolorowe stroje, przy akompaniamencie zastępu muzyków, prezentują w tańcu postacie bóstw, z którymi zidentyfikowali się podczas medytacji. Pograżeni w transie mnisi tańczą tak przez wiele godzin, przedstawiając najrozmaitsze układy. Aby wystąpić podczas takiego tańca, trzeba wytrwale ćwiczyć przez wiele lat.

8. Jakich instrumentów używa się w Królestwie Smoka?

Popularnymi instrumentami w Bhutanie są bębny, talerze, szalamaje oraz długie trąby. Szczególnie te ostatnie zasługują na uwagę. Grają na nich mnisi buddyjscy, a ich dźwięk rozchodzi się z *dzongów* na całą okolicę.

9. Jaki jest ulubiony sport mieszkańców Królestwa Smoka?

Bhutańczycy uwielbiają łucznicstwo, które jest ich sportem narodowym. Tu-tejsi łucznicy słyną ze swojej celności do tego stopnia, że podczas zawodów widzowie nie boją się stać po tej samej stronie, po której znajdują się tarcze. Mówi się, że w Bhutanie nie ma łuczników strzelających niecelnie, czasem tylko niefortunnie zawieje wiatr, „oddech smoka”.

10. Jak wygląda nowoczesność w Królestwie Smoka?

W Bhutanie znajduje się lotnisko i funkcjonują linie lotnicze Drukair (Smocze Linie Lotnicze), działa Internet, dostarczany przez firmę Smocza Sieć, funkcjonują cztery partie polityczne, z których każda nazwana jest od smoka innego koloru, oraz obecnych jest wiele innych przejawów nowoczesności. Wszystko to zobaczyć można jednak głównie w stolicy, Thimphu, podczas gdy wieś nadal pozostają jakby nienadgryzione zębem czasu. Ciekawostką jest fakt, że gdy do Bhutanu przyjechał pierwszy samochód terenowy, mieszkańcy kraju, myśląc, że to smok, chcieli nakarmić go sianem. Zmiany w Bhutanie wprowadzane są jednak roztropnie – Bhutańczycy nie chcą, aby nowinki technologiczne zniszczyły ich tradycyjną kulturę.